

Refleksjoner etter mer enn et år med pandemi

I over et år har pandemien herjet i verden og Norge. Det har vært et krevende år. Heldigvis begynner vi nå å se et lys i enden av den lange tunnelen. Statsministeren har lagt frem en plan for gjenåpning. Det er likevel mye vi ikke har kontroll over, og som kan endre seg underveis, så det er vanskelig å forutse hvor fort gjenåpningen kan gå.

Som tannhelsepersonell har vi stått i førstelinje under hele pandemien og sikret befolkningen et nødvendig tannhelsetilbud. I delene av landet med høyt smittetrykk har mange jobbet med forsterket smittevernuttstyr over lang tid. Det er både fysisk slit-somt og mentalt krevende. Jeg er stolt over hvordan tannlegene har håndtert utfordringene og takker alle sammen for innsatsen så langt. Vi må holde ut litt til!

I løpet av pandemien har jeg gjort meg noen tanker om tannhelsetjenesten. Noen utfordringer vi allerede har kjent til, er blitt tydeligere. En av disse er manglende oversikt over, og kjennskap til, tannhelsetjenesten blant politikerne, myndighetene og andre beslutningstagerne.

NTF har i lang tid vært bekymret for at det ikke finnes noen god oversikt over hvem som faktisk arbeider som tannleger i Norge, og hvor de arbeider. Det samme gjelder for annet autorisert tannhelsepersonell. Den offentlige tannhelsetjenesten i fylkeskommunene har oversikt over sine egne ansatte, men det finnes ingen samlet offentlig oversikt, og heller ingen oversikt over privat tannhelsetjeneste. Det er bekymringsfullt av flere grunner.

I pandemisituasjonen har det vært viktig med god informasjonsflyt ut til tannhelsetjenesten. Det er kommet hyppige endringer i råd og retningslinjer. Siden det ikke finnes noen samlet oversikt over tannhelsepersonell, er det ikke mulig å sende informasjon direkte til oss. Dette har ført til at viktig informasjon kun er blitt lagt ut på ulike nettsteder, og myndighetene har måttet stole på at vi selv finner dette og holder oss oppdatert, og det til enhver tid! Vi har også selv måttet finne frem til de respektive kommunenes vurderinger av risikonivå for å vite hva slags smittevernuttstyr som er anbefalt. Det har vært, og er fortsatt, vanskelig å finne enkel og tilgjengelig informasjon.

Manglende oversikt medfører at myndighetene har lite kjennskap til hva som foregår ute i tannhelsetjenesten. Følger tannhelsepersonellet råd og retningslinjer fra myndighetene? Klarer alle å finne frem til riktig og oppdatert informasjon? Hvordan sikrer vi det?

Oversikt og kunnskap om tjenesten er helt nødvendig for å sikre god kvalitet og pasientsikkerhet. Som

Foto: Kristin Aknes.

Manglende oversikt medfører at myndighetene har lite kjennskap til hva som foregår i tannhelsetjenesten. Følger tannhelsepersonellet råd og retningslinjer fra myndighetene? Klarer alle å finne frem til riktig og oppdatert informasjon? Hvordan sikrer vi det?

leder i en profesjonsforening vet jeg at våre medlemmer har høy kompetanse og etterstreber å forholde seg til alle de regler, råd og retningslinjer som gjelder. NTF har god oversikt over medlemmene, og vi har bidratt med oppdatert informasjon gjennom hele pandemien. Vi har sendt ut nyhetsbrev, oppdatert nettstedet kontinuerlig, brukt sosiale medier og podkasten. På den måten har medlemmene hatt god mulighet til å tilegne seg viktig informasjon. Men vi har ingen oversikt over dem som ikke er medlemmer. Det er, og må være, myndighetenes ansvar å sørge for å ha dette.

Manglende oversikt over tannhelsetjenesten gjør det krevende å få oversikt over behovet for tannleger og annet tannhelsepersonell, samt fordelingen av kompetansen i vårt langstrakte land. Myndighetene vet hvor mange autorisasjoner som blir gitt hvert år. På grunn av yrkeskvalifikasjonsdirektivet kan alle med utdanning fra EU søke autorisasjon i Norge, og tildelingen skjer automatisk. Det betyr likevel ikke at de kommer til Norge for å arbeide, bare at de kan. Hvem og hvor mange som faktisk kommer hit, i kortere eller lengre perioder, vet ingen.

Dette medfører blant annet at det er utfordrende å gi gode estimater om fremtidig behov for tannleger og annet tannhelsepersonell, og dermed om dimensjonering av utdanningskapasiteten.

I forbindelse med vaksineringsen mot covid-19 har manglende oversikt over tannhelsepersonell i den enkelte kommune skapt problemer. Kommunene har fått ansvaret for å vaksinere helsepersonell og å prioritere hvilket helsepersonell som anses som kritisk viktig. Når kommunene ikke kjenner tannhelsetjenesten godt nok, er prioriteringsutfordringen stor. Dessverre ser vi at kommunene prioriterer vaksineringsen av tannhelsepersonell veldig ulikt.

NTF har gjennom en årrekke påpekt denne manglende oversikten og kjennskapet til tjenesten, samt hvilke alvorlige konsekvenser dette har, overfor helsemyndighetene. Pandemien har synliggjort utfordringene. Vi forventer nå at myndighetene tar dette på alvor. NTF vil selvsagt bidra der vi kan, men det er myndighetenes ansvar og oppgave å løse utfordringene. Spørsmålet er om de er villig til å prioritere dette viktige arbeidet. Det bør de. Tiden er overmoden for å få orden på dette!

Camilla Hansen Steinum
President